

Aile bireylerinde paylaşılmış psikotik bozukluğa yol açan bir pseudologia fantastica olgusu*

(A pseudologia fantastica case leading to shared psychotic disorder in family members)

Halil ÖZCAN,¹ Atakan YÜCEL,² Erdem Önder SÖNMEZ³

Sayın Editör,

Pseudologia fantastica, olanaksız olmayan ve belli doğru kalıplara oturan, genellikle ayrıntılı öyküler ve yalanlar, kişinin yararını veya kendini yüceltme amacı gütmeyen, bazen kişinin bu yalanlarla yüzleştğinde kabullenmesiyle sanrıdan ayrılabilen ve süreklilik gösteren bir tablodur.^{1,2} Paylaşılmış psikotik bozukluk (folie à deux), psikotik belirtileri bir bireyden kaynaklanan psikotik belirtinin bireyin çevresindekilerde de ortaya çıkma durumu olarak tanımlanır.^{3,4} Burada aile bireylerinde paylaşılmış psikotik bozukluğuna yol açan bir pseudologia fantastica olgusu sunulacaktır.

Yirmi yaşında erkek hasta, keyifsizlik, uyku sorunu, iştahsızlık ve son altı ayda 25 kg kilo kaybı, yaşamdan zevk alamama, ara sıra aklına gelen ölüm düşünceleri ve gizli servislerle yazışmalarının kendisini yorduğu düşünceleri nedeniyle polikliniğimize başvurdu. Ruh-sal muayenesinde yaşında gösteriyordu. Giyimi yaşı ve sosyokültürel düzeyine uygundu. Anlık, yakın ve uzak bellek muayenesi normaldi. Düşünce içeriğinde kendisinin istihbarat görevlisi olduğu, askeri eğitim alıp operasyonlar yaptığıyla ilgili iyi organize olmuş sanrılar ve varsanısallık yaşantılar olduğu gözlemlendi. Çağrışımları düzenli, duygulanımı uygun, duygudurumu çökkündü. Kan tahlilleri (tam kan, serum elektrolit düzeyleri, böbrek-karaciğer-tiroid işlevleri, vitamin B12, folat düzeyleri) normal sınırlardaydı. Yasa dışı psikotrop madde tetkikleri negatifti. Beyin MRG ve EEG'de patoloji saptanmadı. Hastanın annesi oğlunun Milli İstihbarat Teşkilatı için çalıştığını, babasının ve kendisinin bundan gurur duyduğunu belirtmesi üze-

rine, hasta ile aynı sokakta oturan başka bir akrabası görüşmeye çağrıldı. Akrabası, hastanın kendi kurguladığı bir dünyada yaşadığı, ancak yüzleştirildiğinde gerçekleri kabullendiği, ailesinin ise sapsız bir şekilde bu yalanlara inandığı, polise istihbarat bilgileri verdiklerini söyledikleri için haklarında adli soruşturmalar olduğunu belirtmesi üzerine hastada pseudologia fantastica, anne ve babasında paylaşılmış psikoz olabileceği düşünüldü. Yatış önerilerek hem kişinin tedavisinin yapılması, hem de bu süreçte ailenin görüşmelerle bu paylaşılmış psikotik içerikten çıkarılarak gerçekliğe dönmelerinin sağlanması planlandı. Ancak hasta ve yakınları yatışı kabul etmedi, hastaya ayaktan risperidon 2 mg/gün başlanarak poliklinik kontrolleriyle gözlendi, ailesine durumla ilgili bilgi verildi. Tedavinin üçüncü haftasında, hastanın belirtilerinin gerilediği, altıncı haftasında ise neredeyse tamamen kaybolduğu ve normal yaşamına döndüğü, aile bireylerinin de rahatsızlığı kabul ettiği gözlemlendi.

Pseudologia fantastica çok sık görülmeyen, özellikle sanrılı bozukluk ile karıştırılabilen, ancak daha organize, ayrıntılı ve olmamış yaşantıların hasta tarafından olmuş gibi anlatıldığı bir durumdur.^{5,6} Erken tanı yalan paterninin kırılması ve tedavisi açısından önemli olabilir.⁵ Ayrıca bu durum hastanın aile bireylerinde paylaşılmış psikotik bozukluk ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu olguyu sunmaktaki amacımız pseudologia fantastica ve buna bağlı gelişebilen paylaşılmış psikotik bozukluğa dikkat çekmek ve tedavi ile tam remisyon sağlanabileceğini vurgulamaktır.

KAYNAKLAR

1. King BH, Ford CV. Pseudologia fantastica. Acta Psychiatrica Scand 1988; 77:1-6.
2. Koren P, Gonzalez L, Kadriu B, Tyagi A, Udolisa A. Pseudologia fantastica: Forensic and clinical treatment implications. Compr Psychiatry 2015; 56:17-20.
3. Korkmaz S, Kuloğlu M, Bahçeci B, Atmaca M. Paylaşılmış psikotik bozukluk: Bir olgu sunumu. Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi 2010; 23:206-209.
4. Özdemir DF, Gökler B, Evinç ŞG, Odabaşı AB. Paylaşılmış ailesel psikoz kapsamında bir "bakım verenin yapay bozukluğu" olgusu. Türk Psikiyatri Derg 2013; 24:275-279.
5. Groen WB, The GK, Pop-Purcellanu M, Lagro-Janssen T, Fortuyn HA, Voshaar RC. [Pseudologia fantastica. Recognition and treatment of pathological lying]. Ned Tijdschr Geneesk 2009; 153:A139.
6. Green H, James RA, Gilbert JD, Byard RW. Medicolegal complications of pseudologia fantastica. Leg Med (Tokyo) 1999; 1:254-256.

* Bu olgu 50. Ulusal Psikiyatri Kongresinde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

¹ Yrd.Doç.Dr., ² Arş.Gör.Dr., Atatürk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri ABD, Erzurum

³ Uzm.Dr., Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Erzurum

E-mail: dr_atakanyucel@hotmail.com